

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Leonardi Lessii E Societate Iesv Theologi. In D.
Thomam De Beatitudine. De Actibus Humanis. De
Incarnatione Verbi. De Sacramentis Et Censuris.
Prælectiones Theologicae Posthumæ**

Lessius, Leonardus

Lovanii, 1645

Art. 5. Vtrùm hæc sit forma, Ego te baptizo in nomine Patris, & Filij, &
Spiritus sancti.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72898](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72898)

effusione, idque, tum in Baptismo, tum in reliquis Sacramentis, tum etiam igne Purgatorij, si quid superfit purgandum, ut ibidem Hieronymus & Origenes hom. 24. in Lucam. *Baptizare* enim idem est aliquando quod *Purgare*. Potest etiam per ignem intelligi generatim omnis afflictio, qua purgamur siue in hac vita, siue futura: & hic videtur verus sensus huius loci.

An in arena quandoque queat baptizari.

Dices Secundò, Nicephorus lib. 3. histor. cap. 37. refert, quemdam Iudæum in magno morbo cum desiderio Baptismi flagraret, & aqua deesset, fuisse arenam perfulsum, & subito conualuisse: ergo in necessitate non sola aqua est materia.

Respondeo, Quod conualuerit, accidit ex magno desiderio Baptismi, Deo operante miraculè; non quod Baptismus ille ratus esset; nam postea fuit aqua baptizatus; ut ibidem Nicephorus.

ARTICVLVS IV.

An debeat esse Aqua simplex?

13 Et de fide.

Respondetur, debere esse veram aquam, ita ut speciem seu naturam aquæ vltimalis habeat. Est fide tenendum. Definitur in Concilio Tridentino sess. 7. can. 2. de Baptismo. Quæ autem sit vera aqua, & quæ non, est Philosophorum & Medicorum disceptatio.

Regule duæ circa dubiam aquam in Baptismo.

Duæ tamen regulæ, hæc in re, sunt considerandæ. Prior est, quando dubium est, sit ne vera aqua, an non, nullo modo esse adhibendam baptismo, nisi in extrema necessitate, quando alioquin homo sine Baptismo esset moriturus: tunc enim etiam dubia materia adhiberi debet, v. g. aqua rosacea, vel cereuisia. Quia non omnino constat, an specie differat ab aqua: unde non constat talem Baptismum esse inualidum; ac proinde in extrema necessitate esset adhibendus: hæc enim necessitas postulat, ut omni ratione licita succurramus. Atqui hic nullum peccatum est; nam extrema necessitas excusat à sacrilegio, quod hic alioquin esse possit. Sacrilegus enim est, qui adhibet incertam materiam, dum certæ copia est; non autem, qui adhibet incertam, quando alia haberi nequit, & res sine periculo salutis æternæ nequit differri. Altera regula est: qui baptizatus est materia ambigua, debet postea, si superviuat, rebaptizari sub conditione.

14

Petes; Vtrum Nix possit conferri Baptismus? Respondeo, Etsi Nix videatur eiusdem naturæ cum Aqua; tamen non potest fieri Baptismus in Nive nisi liquefacta, quia non potest per eam fieri ablutio; Aqua enim dumtaxat ratione abluitionis est materia baptismi. Unde res omnis, quæ non habet naturam Aquæ; vel si habet, non tamen est in statu idoneo ad abluendum, non potest esse baptismi materia. In extrema tamen necessitate, quando alia ratio non suppeteret, posset & deberet infans Nive perfundi cum solita verborum formula. Nã quidam existimant, inter quos Ioannes Maior, sufficere ad essentiam Baptismi aquæ contactum, etiam si nulla sequatur ablutio.

An Nix possit baptizari.

ARTICVLVS V.

Vtrum hac sit Forma: Ego te Baptizo in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti.

Respondetur Affirmatiuè. Notandum est, Fuisse varios errores circa formam baptismi. Primus est eorum, qui tempore Apostolorum baptizabant *In tribus sine initio Principijs*, vel *In tribus Filijs*, vel *In tribus Paraclisis*: ut patet ex can. 48. Apostolorum. Secundus est Gnosticorum; qui baptizabant *In nomine ignoti Patris omnium, & veritatis omnium Matris, & in nomine descendens IESV ad vntionem & redemptionem, & communionem virtutum*; teste Irenæo lib. 1. contra hæreses cap. 18. vbi vide & alias formas. Tertius error est Paulianistarum & Cataphrygum, qui non baptizabant *In nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti*, ut refertur 1. qu. 1. Can. *Cataphryga*. Quartus fuit multorum Arianorum, qui etiam non seruabant veram formam; inter quos quidam Deuterius ita baptizabat, *Baptizetur Barabas in nomine Patris per Filium in Spiritu sancto*; sed aqua, quæ erat in lauacro, repente euanuit: ut refert Nicephorus lib. 16. cap. 35. Quintus fuit Eunomianorum, qui baptizabant *In Christi mortem*, teste Socrate lib. 5. cap. 23. Sextus est hæreticorum nostri temporis, qui etiam vera forma vtantur; tamè dicunt illam non esse necessariam; concionè enim sufficere. Contra quos actum supra.

15 Errores circa formam baptismi.

Contra hos errores, fide tenendum est, legitimam & necessariam formam esse, *Ego te baptizo in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti*. Colligitur Matthei 28. *Euntes docete omnes gentes, baptizantes eos in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti*; iuncta Ecclesiæ traditione; & Patrum interpretatione. Definitur etiam in Concilio Florentino; & colligitur ex Tridentino sess. 7. can. 4. de Baptismo: estque sententia omnium Patrum & Doctorum. Aduerte tamen, Non omnia verba huius formæ esse necessaria ad Sacramenti substantiam; licet sint necessaria, ut seruetur Ecclesiæ præceptum. Si tamen prætermitteretur *Ego*, vel nullum esset peccatum, ut vult Albertus; vel solum veniale, ut vult Sotus: expressio enim ministri nec implicita nec explicita est necessaria; ut patet ex forma Græcorum. Ratio est: quia nihil facit ad significandum Sacramenti effectum. Sed occurrunt aliquot dubia.

16 Contra hos errores, fide tenendum est, legitimam & necessariam formam esse, Ego te baptizo in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti.

Quale peccatum omittitur Ego in forma baptismi.

D V B I V M I.

Vtrum Actio Baptizandi sit necessariò exprimenda?

Hæretici & Catholici omnes admittunt actum baptizantis exprimendum; quod definitum est ab Alexandro III. Cap. *Si quis puerum*. de Baptismo & eius effectu. *Si quis*, inquit, *puerum in aquam immerserit in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti, & non dixerit, Ego te baptizo, puer non est baptizatus*. Idem patet ex Florentino, vbi hæc forma præscribitur. Ratio est; Quia si non exprimeretur actus baptizandi, forma non significaret effectum Sacramenti: & proinde significatio Sacramen-

17 Est de fide.

cramenti esset indeterminata. Ablutio enim ipsa per se non satis significat spiritalem animæ ablu- tionem, nisi per verba ad id determinetur, sicut materia per formam determinari debet.

Aduerte tamen, Actum baptizandi variè posse exprimi: sufficit enim, vt exprimatur, quatenus actu exercetur: vt, *Baptizo te, Baptizari, Baptiza- tur*; vel (vt dicunt Græci) *Baptizetur seruus Chri- sti, in nomine Patris, & Filij &c.* qui tamen verum baptisma conferunt, vt definitur in Concilio Flo- rentino: ab antiquissimis enim temporibus hac formâ vsi sunt.

Quòd autem Innocentius IV. in cap. 1. de Ba- ptismo & eius effectu, putat, si Latinus diceret, *Bap- tizet te Christus in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti*; cum nihil effecturum, eò quòd apud Lati- nos talis forma non sit recepta; apud Græcos ta- men, vbi hæc forma toleratur, fore ratum baptis- ma; fundamēto caret, & benè refutatur ab Adria- no qu. de Baptismo art. 3. dub. 2. Ratio est, Quia vbiunque locorū & à quocumque adhibeantur omnia, quæ sunt de essentia Sacramenti, confici- tur Sacramentum; neque consuetudo, vel prohi- bitio Ecclesiæ essentialia potest mutare. Et con- firmatur in proposito: quia si expressio solius Mi- nistri exercentis actum sufficit ad essentia Sacra- menti, vt patet apud Latinos; cur non expressio solius Christi sufficiat sine Ministro inferiore, cum ipse sit Minister principalis, qui in omnibus Sa- cramentis semper operatur? Vnde etiam in Sacra- mento Confirmationis ad essentiam Sacramenti sufficit, *Consignet te Christus*: in Pœnitentiâ, *Ab- soluat te Christus*: sicut in extrema Vnctione, *In- dulgeat tibi Deus*. Quòd autem idem Innocentius ait, non fore baptismum; si quis dicat *Ego Paulus baptizo te, vel baptizetur seruus Christi à me*, minus habet apparentiæ.

D V B I V M II.

Vtrum necesse sit exprimere personam que baptizatur?

Respondeo, Omnium consensu id esse necesse- rium. Videtur definitū ab Alexandro III. loco citato. Colligitur Matth. 28. *Baptizantes eos.*

Ratio est; Primò, Quia alioqui actus bapti- zandi non significabitur, quatenus hic & nunc sit in particulari; quod tamen est necessarium: nam Sacramentum consistit in actu particulari, qui hic & nunc fit circa certum subiectum, vt homo intelligat se hic & nunc sanctificari. Secundò, Quia effectus baptismi non est remissio peccato- rum in communi, sed huic collata: ergo vt Sa- cramentum significet huic conferri gratiam & rem-issionem, debet exprimi persona cui confer- tur. Quam ob causam etiam in Sacramento Con- firmationis, Pœnitentiæ, Ordinis, & extremæ Vnctionis exprimēda est persona suscipiens. Ter- tiò, Quia baptismus est spiritalis quædam regen-eratio: generatio autem requirit distinctionem inter generans & genitum; quam distinctionem oportebat exprimi. Hinc fit, vt nemo seipsum baptizare queat: vt definitum est ab Innocen- tio III. Cap. *Debitum*. de Baptismo & eius effe-ctu. Potest autem hæc persona exprimi, vel di- cendo *Baptizo te*; vel vt Græci, *Baptizetur seruus Christi*. Rectius tamen Latini: quia melius sic explicantur causæ baptismi, effectus eius, & ipse actus, vt hic & nunc obitus. Accedit; Quòd is,

qui baptizatur, nondum sit seruus Christi, sed per baptismum fiat.

D V B I V M III.

Si quis sic diceret, Ego te Paulum bap- tizo &c. & hic non esset Paulus, sed Petrus: vtrum esset validus Baptismus?

Respondeo, Sine dubio esse ratum, modò baptizans nõ ita determinet suam intentio- nem ad Paulum, vt intendat excludere Petrum. Ratio est, Quia primò & directè intendit bap- tizare hunc hominem presentem, quem priuato er- rore existimat esse Paulum: sed hic priuatus error non potest elidere intentionem per se sufficientē, cui intentioni per accidens coniungitur; nam in- tentio eius nullo modo ab illo errore pēdet. Nec refert, quòd falsum sit, *Ego baptizo te Paulum*; quia ex intentione ipsius verum est: sensus enim ver- borum est, *Ego baptizo te, quem puto esse Paulum*: qui sensus est verus; & sic oratio ista ab omnibus in hoc casu acciperetur. Secus res habet in Sacramē- to Matrimonij; quia intentio contrahentis ita fi- gatur ad hanc personam, vt excludat aliam. Ratio est, Quia Matrimonium nõ solum est Sacramen- tum, sed etiam quidam contractus ciuilis, in quo est quædam permutatio rerum & corporum: vn- de postulat vt fiat cum persona determinata, & inter res determinatas.

D V B I V M IV.

Vtrum necesse sit dicere in nomine, non in nominibus?

Respondeo, Id esse necessarium, ad eò vt si dicatur *In nominibus*, nihil efficiatur. Est cõ- munit sententia Doctorum. Ratio est, Quia non solum Trinitas personarum, sed etiam vnitas natu- ræ hoc Sacramēto profitenda est, cum sit Chri- stianæ fidei professio; ad quam non minùs vnitas naturæ, quàm Trinitas personarum pertinet. Si autem dicatur *In nominibus*, significabitur diuersa- tas naturæ, saltē numeralis.

Notandum autem illud *In nomine*, potissimùm tria insinuare. Primò, *Virtutem & auctoritatem*. Ita D. Thomas, & Catechismus Pij V: quæ virtus & auctoritas, vna est in tribus personis.

Secundò, Insinuat *Inuocationem*. Ita Magister dist. 3. quomodo etiam interpretari videtur Cle- mens lib. 3. Recognitionum; & Auctor de Ec- clesiasticis dogmatibus cap. 34. vnde Patres Sa- cramentorum formas vocant *Inuocationes*; vt patet ex Dionysio cap. 2. parte 2. & cap. 7. par. 3. de Ec- clesiastica Hierarch. Et Cyrillo Hierosolimitano Catechisti 3. Illuminatorum. Dices, Tres sunt inuocationes diuinarum personarum: vnde Ec- clesia aliquando Patrem, aliquando Filium, ali- quando Spiritum sanctum inuocat: ergo *In no- mine*, nõ potest esse *In inuocatione*. Respondeo; Du- pliciter potest Trinitas inuocari. Primò, Secundū propria personarum: & sic sunt *Tres inuocationes*. Secundò, Iuxta communia; & sic est *Vna tantum inuocatio*; quomodo inuocatur in Baptismo. Ratio est, Quia inuocatur Trinitas ad sanctificandum; sanctificare autem conuenit Trinitati secundum perfectionem essentialē & communem, quæ vna eademque est in tribus. Vnde Hieronymus in cap. 4. ad Ephes. *Non in nominibus, sed in nomine, quia vnus est Deus*. Idem docet Ambrosius lib. 2. de Sacram. cap. 7.

D d d

Tertiò

Actus ba- ptizandi quomodo possit ex- primi.

Innocentij IV. opinio refutatur.

Affirma- tur.

Quomodo exprimen- da sit Per- sona que baptiza- tur.

19 Affirma- tur.

20

In nomine, quid signifi- cecit.

In Baptis- mo est solū vna inuo- catio Tri- nitatis.

Tertio, Insinuat Professionem Trinitatis. Aduerte tamen si diceretur, *In nomine Patris, & in nomine Filij, & in nomine Spiritus sancti*, nihilominus constare baptismum. Ratio est, Quia hæc repetitio non insinuat distinctionem virtutis; sicut neque cum dicimus *Deus Pater, Deus Filius, Deus Spiritus sanctus*.

DVBIVM V.

Verum præpositio (In) & coniunctio (Et) sint de essentia formæ?

21 **R**espondeo, Non esse: quia illis omisissis sensus constat, iuxta communem intelligentiam. Imò omisissio earum nõ videtur, nisi venialis; censetur enim materia leuis. vt rectè Sotus d. 3. a. 5.

Sabelliani.

Si tamen præmitteretur coniunctio, ad insinuandum illa tria esse vnã personam tribus facultatibus instructam, vt volebant Sabelliani: vel si omitteretur coniunctio inter Filium & Spiritum sanctum, vt significetur Filium, & Spiritum sanctum esse vnã personam (sicut quidam hæretici faciebant in illo versiculo, *Gloria Patri &c. dicentes; Gloria Patri, & Filio Spiritui sancto*; cõtra quos agit Vigilius Papa circa annum 525. epistola ad Eutherum c. 2.) nihil efficeretur; quia corrumpere formæ veritas: significaret enim Filium esse Spiritum sanctum.

DVBIVM VI.

Verum valeat Baptismus In nomine Genitoris, Geniti, & procedentis ab vtroque?

Negar D. Thomas.

D. Thomas hîc putat non valere; cui plerique Doctores consentiunt. Ratio eius est, Quia in forma Baptismi debent poni ea nomina, quibus vsitatus solent personæ diuinæ exprimi: nam sicuti materia eius est vsitatissima, sic etiam forma esse debet.

Scotus.

Scotus aliam rationem addit; Quia etsi *Pater & Genitor* in diuinis pro eodem accipiantur; tamen non habent eandem significationem formalem: *Pater* enim formaliter significat rationem personæ, scilicet paternitatem, qua persona Patris in diuinis constituitur: *Genitor* autem formaliter significat actum notionalem, scilicet generationem. Atqui Christus ea nomina præscripsit, quæ significant ipsas proprietates constitutiuas personarum, vt colligitur Matth. 28.

Affirmans opinio est verior.

Verum Caietanus hîc & Victoria qu. 14. de Baptismo, putant omnino hæc formã Baptismum perfici. Quæ sententia speculatiuè omnino videtur vera. Primò, Quia ex accommodatione vsus idem valent istæ formæ. Tam verè enim confitemur, laudamus & inuocamus Trinitatem *Nomine genitoris, geniti, & procedentis ab vtroque*, quàm *Nomine Patris & Filij &c.* vt patet ex Hymnis Ecclesiasticis. Secundò, Quia si quis ita baptizaret *In nomine Patris, & IESV Christi, & Paraclæti*, verè baptizaret: nam Clemens Romanus lib. 7. Constitutionum cap. 42. loco *Spiritus sancti* substituit nomen *Paraclæti*; quo nomine etiam Christus passim apud Ioannem significat Spiritum sanctum: hoc tamen nomen non significat proprietatè, qua constituitur Spiritus sanctus, sed solum quemdam eius effectum. Imò ipsum nomen *Spiritus sancti* non significat tertiam personam, nisi ex vtentium accommodatione. Neq̃ refert, quòd ista nomina

significent aliud formaliter. Quia in formis Sacramentorum non tam spectatur significatio formalis, quàm vsitata vsurpatio. Sicut *Christus* formaliter significat *Vnitum*; tamen ex vsu solum significat Dominum nostrum, Deum & hominem: *Paraclæti* autem significat *Consolatorem*, sed ex vsu tertiam Personam. Secus est de *In nomine Iugentis, Imaginis, & Domi*: talis enim baptismus non censetur ratur; quia hæc nomina ita simpliciter posita, parum vsitatè significant diuinas personas.

In nomine Iugentis, imaginis & domi.

Aduerte tamen; Si quis sub illa forma *In nomine Genitoris &c.* esset baptizatus, deberet rebaptizari sub conditione secundum formam Ecclesiæ: quia hæc sententia non est omnino certa.

ARTICVLVS VI.

Verum In nomine Christi possit dari Baptismus?

Sunt tres sententiæ de hac re. Prima est, Etiam nunc huiusmodi baptismum esse ratum. Ita Hugo de S. Victore lib. 2. de Sacrametis p. 6. c. 2. Magister dist. 3. Caietanus hîc. Adrianus q. 1. a. 2. quam sententiam sequuntur multi Canonistæ propter Capitulum *A quodam Iudæo*. de Consecratione dist. 4. vbi Nicolaus Papa respondens ad consulta Bulgarorum ait, *Hi profecto si in nomine Trinitatis, vel tantum in nomine Christi, sicut in actis Apostolorum legitur, baptizati sunt, vnum quippe idemq̃ est (vt exponit S. Ambrosius) rebaptizari non debent.* Idem docet Ambrosius lib. 1. de Spiritu sancto cap. 3. vbi etiam amplius insinuat, scilicet baptismum valere non solum *In nomine Christi*, sed etiam *In nomine solius Patris, vel Spiritus sancti*. Ratio ipsius est, Quia qui benedicitur in Christo, in Patre & Spiritu sancto benedicitur; nam vnum est nomen, vna potestas. quam sententiam etiam admittit Hugo loco citato, & Beda in c. 10. Actorum. Diuus autem Bernardus, epist. 304. putat validum baptismum, quem quidam ex ignorantia contulit *In nomine Dei, & veræ sanctæq̃, Crucis*. Secunda sententia est: Apostolos quidem baptizasse *In nomine Christi* ex diuina dispensatione, vt nomen Christi redderetur illustrius: fortasse tamen nunc non valere. Tertia est aliorum. Pro qua:

22 Tres sententiæ.

Dico Primò, Baptismum, *In nomine Christi* collatum, non esse validum. Est ferè communis Doctorum. D. Thomæ hîc. Bonaventuræ, Scoti, Richardi, Paludani, & aliorum dist. 3. & tenet Pelagius Papa Canone *Si re vera*. dist. 4. de Consecratione; vbi loquens de eo, qui baptizatus est *In nomine Domini*, id est, *In nomine Christi*, vt Act. 18. dicit esse rebaptizandum *In nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti*. Et Canone *Multi sunt*, affirmat esse contra præceptum Euangelicum baptizare *In nomine Christi*. Eadem dist. Zacharias Papa Canone *In Synodo Anglorum*. dicit non posse esse verum baptismum, si vel vna persona non nominetur. Hi tamen Pontifices non videntur ex auctoritate definiuisse, sed solum priuatam suam sententiam explicuisse: quia Nicolaus I. Vir doctissimus id non ignorasset. Eadem sententia colligitur ex cap. 28. Matthæi, vbi Dominus disertè exprimit tres personas, præscribens formam baptismi, vt Tertullianus contra Praxeam ostendit.

23 Probatur opinio negatiua ex Canonibus.

Probatur